

Quan els records es transformen en història

El jo dels escriptors, l'autobiografia, ha ben repuntat en la literatura actual i és prou considerada per la crítica i acollida amb fruïció pels lectors. Especialment els autors madurs, amb una extensa i diversa existència viscuda i una bona motxilla literària a sobre, senten la necessitat de transformar en ficció les vivències que han modelat el seu caminar en el temps. Pàgines viscudes, històries oïdes i sensacions personals que consideren més transcendents que qualsevol història imaginada. Records propis i manllevats per presentar la realitat personal amb una bona dosi de ficció són projecte literari potent amb futur garantit a les llibreries.

L'autor mallorquí Gabriel Janer i Manila (Algaida, 1940) ha vist prou clar que tenia un bon aplec de vivències i contalles viscudes i oïdes al seu entorn per bastir el llibre *Ha nevat sobre Yesterday*. Una obra narrativa que compleix tots els requisits d'aquest gènere literari, ja que no sols plasma amb certa dosi d'ironia el reguitzell personal de vivències infantils i juvenils, sinó que les sap lligar amb les xafarderries del seu entorn, les sensacions íntimes que l'han enfortit i tota mena d'accions i reaccions humanes i inhumanes que han modelat la seva existència.

Fill de la postguerra, Janer i Manila va néixer a Algaida, un poblet petit del centre

de l'illa de Mallorca. Una societat rural malmesa, empobrida i reprimida, però també esperançada per la lluita per fugir d'una guerra de tres anys violentament demolidora. El mateix autor la defineix com "Tetapa més fosca de la seva vida", envoltada d'una por amortidora, depressiva, amb sentiment de culpabilitat inclòs. Tres aspectes del llibre fan aconsellable la seva lectura ja que ajuden a comprendre millor l'evolució del país i les obres i els sentiments que l'han anat modelant.

1. Memòria històrica. La manipulació de la història que van fer els guanyadors de la guerra, afegida al silenci de por dels perdedors, ha creat un buit col·lectiu que fa impossible comprendre amb tota la seva versemblança la magnitud de la tragèdia. Testimonis com *Ha nevat sobre Yesterday* eixamplen els esforços col·lectius que s'estan fent per comprendre l'abast tràgic del conflicte i retornar un polsim de la dignitat robada als perdedors. Unes vivències personals que ajuden a comprendre la tan raquítica encara memòria col·lectiva.

2. L'evolució de la societat. Les autobiografies disperses que van eixint aquí i allà són petites engrunes que, ben soldades, van perfilant quina ha estat l'evolució en conjunt de la societat de parla catalana en aquests anys dolorosos i totalitaris. Una repressió ferotge, ben reflectida en el llibre, que no va tenir una resposta tímida fins als anys seixanta i no va ser prou eficaç en la Transició, va deixar una societat encara poruga per fer públiques les atrocitats de la dictadura. Un fet que ha permès la tornada del fantasma del franquisme a començaments del segle XXI.

3. Avenç cultural. D'una societat on gairebé la meitat de la població era analfabeta s'ha passat a un sistema docent en què sobren les titulacions universitàries i manquen les professionals. La capgirada de la situació econòmica, amb una minoria enriquida sobtadament per l'arribada del turisme massiu i un augment de la pobresa extrema per l'especulació sense treva, ha deixat una classe mitjana com a única responsable del l'enriquiment cultural. Ben aprofitada, això sí, per fer un pas endavant en la recuperació lingüística.

Un miracle que ha estat possible gràcies a la feina tenaç i creativa d'escriptors com Janer Manila, amb obres tan emblemàtiques com *Els alicorns*, que va guanyar el premi Josep Pla del 1971, *Els rius de Babilònia*, que es va endur el premi Sant Joan el 1984, i *Tigres*, guardonada amb el Ramon Llull del 2007. Premis ben merescuts gràcies a una narrativa senzilla i directa, amb situacions ben tramades, un llenguatge popular, musical, com el que encara es respira en les zones no contaminades lingüísticament de les illes i d'una bellesa literària encisadora.

En síntesi, un gran retaule de la vida mallorquina des de la Guerra Civil espanyola fins a la Transició. *

Gabriel Janer Manila va néixer a Algaida el 1940
JUANMA RAMOS

HA NEVAT SOBRE YESTERDAY
Gabriel Janer Manila
Editorial: Proa
Barcelona, 2016
Pàgines: 394
Preu: 21 euros

Libres